

7. Tsekhmeistruk M. Avtotematyzm u strukturi poetyky memuarno-avtobiohrafichnoho tsykladu Ulasa Samchuka. Literaturoznavchi obrii. Pratsi molodykh uchenykh. 2010. Vyp.18. S.120-126.

8. Tsekhmeistruk M. Dokumentalne i khudozhnie nachala u prozi Ulasa Samchuka: syntez chy opozytsiia?. Istoryko-literaturnyi zhurnal. Odeskyi natsionalnyi universytet imeni I. I. Mechnykova. #19. 2011. S.234-245.

9. Cherkashyna T.Yu. Memuarno-avtobiohrafichna proza XX stolittia: ukrainska vizia. Kharkiv: Fakt, 2014. 380 s.

МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ЛІТЕРАТУРИ

УДК 821.161.2 – 82-94

Любов Царик

к. філол. наук, доц. (м.Тернопіль)

DOI 10.25128/2617-3427 20.52.12

Творча біографія Уласа Самчука як чинник формування життєвого досвіду і соціокультурного становлення студентів та школярів

У статті розглянуто роль мемуарно-автобіографічної літератури у процесі вивчення життєвого і творчого шляху письменників. Зокрема з'ясовується специфіка використання спогадів як жанру художньої документалістики у літературній освіті школярів та студентів. Наголошується, що книга спогадів Уласа Самчука «На білому коні» є вагомим і дуже цінним джерелом вивчення і дослідження життєпису автора та цілого ряду письменників – його сучасників на заняттях з української літератури. Простежується використання мемуаристики, що дає змогу уникати нових іконостасів, натомість подавати широкую змістовну, історично й психологічно зумовлену мережу імен та явищ, кожне з яких має своє особливе місце, коріння і власний сенс. Спогади Уласа Самчука, як і інших діячів нашої діаспори, дуже важливі для розуміння української культури, оскільки є справжньою енциклопедією культурного життя української діаспори. Художня документалістика письменника, що охоплює великий пласт українського культурного буття, може

також слугувати інструментарієм і документальним матеріалом для літературознавчого дослідження, для новітнього переосмислення української мистецької спадщини на заняттях з української літератури у закладах середньої та вищої освіти як при вивченні особливостей цілих літературних епох, так і окремих митців: Олега Ольжича, Олени Теліги, Євгена Маланюка, Богдана Лепкого, Катрі Гриневичевої та багатьох інших, а також засвідчує масштабність історіософської концепції дійсності.

Ключові слова: мемуари, спогади, художня документалістика, сповідальна проза, принципи вивчення біографії, методика вивчення життєпису.

The article considers the role of memoir-autobiographical literature while studying the life and creative path of writers. In particular, the specifics of the use of memoirs as a genre of fiction in the literary education of school children and students is found out. It is emphasized that Ulas Samchuk's book of memoirs "On a White Horse" is an important and very valuable source of study and research of author's biography and a number of writers – his contemporaries – in classes on Ukrainian literature. The use of memoirs can be traced, which makes it possible to avoid new iconostases, but instead, to present a wide meaningful, historically and psychologically determined network of names and phenomena, each of which has its own special place, roots and meaning. Memoirs of Ulas Samchuk, as well as other figures of our diaspora, are very important for understanding Ukrainian culture, as it is a real encyclopedia of the cultural life of the Ukrainian diaspora.

The writer's fiction documentary, which covers a large layer of Ukrainian cultural life, can also serve as a tool and documentary material for literary research, for the latest rethinking of Ukrainian art is richer it again Ukrainian literature classes in secondary and higher education while studying the whole literary epochs or individual artists: Oleg Olzhych, Olena Teliga, Yevhen Malanyuk, Bohdan Lepky, Katry Hrynevychycheva and many others, as well as testifies to the scale of the historiosophical concept of reality.

Keywords: memoirs, fiction, confessional prose, principles of studying biography, methods of studying biography.

Постановка наукової проблеми та її значення.

Творчість Уласа Самчука, талановитого прозаїка і публіциста, розвивалася і утверджувалася у складний період української історії та літературного дискурсу ХХ століття.

Улас Самчук є автором цілої серії мемуарно-автобіографічних книг, присвячених окремим етапам власного життєвого шляху. Письменник створив великий мемуарно-автобіографічний гіпертекст: один спогадовий твір переходив в інший за хронологією описаних подій. Кожен наступний твір ставав логічним продовженням попереднього: «На білому коні», «На коні вороному», «П'ять по дванадцятій», «Плянета Ді-Пі». Окреслюючи власний тип художнього мислення, Самчук писав: «Ціла моя творчість – це документ доби. Це унікальна ситуація в історії творчого слова і так її треба розуміти» [8, с.66].

Актуальність нашої роботи зумовлена тим, щоважливимстає вивчення літературної мемуаристики Уласа Самчука у контексті його письменницької традиції. Сучасна методика вивчення української літератури, зокрема життєвого і творчого шляху письменника, актуалізує художню документалістику як вагоме джерело дослідження життєпису кожного митця. Спогади, щоденники, епістолярій – значущі документальні масиви, які сприятимуть особистісному прочитанню біографії в історичному контексті доби. Цей тип літератури має фундаментальне значення і як джерело знання, і як самостійне мистецьке явище. Спогадова література є вагомим і цінним джерелом вивчення та дослідження життєвого і творчого шляху письменника на заняттях з української літератури у закладах середньої та вищої освіти.

Аналіз дослідження проблеми.

Проза Уласа Самчука була об'єктом вивчення його сучасників А. Власенко-Бойцун, Г. Костюка, І. Кошелівця, Б. Кравціва, О. Лятуринської, О. Тарнавського, Ю. Шевельова та ін. Творчий доробок митця досліджують сучасні науковці С. Бородіца, І. Бурлакова, М. Гон, М. Жулинський, Н. Лисенко, Ю. Мариненко, Р. Мовчан, О. Пастушенко, С. Пінчук, М. Плетенчук, Я. Поліщук, І. Руснак та ін.

Теоретичну основу вивчення спогадової літератури закладено у працях М. Бахтіна, Т. Гаврилів, О. Галича, Ф. Гаспаріні, Л. Гінзбург, Ф. Лежена, Г. Мережинської, Т. Симонової та ін. «Увагу було звернено на поетику

мемуарних, автобіографічних і мемуарно-автобіографічних творів, на проблеми співвідношення особистісного й документального, суб'єктного та об'єктного, фактуального й фікційного в мемуарних і автобіографічних творах» [9, с. 1]. Проте, як наголошує Т. Черкашина, до цього часу не існує спеціальних літературознавчих робіт з комплексним аналізом української мемуарно-автобіографічної прози.

Певним етапам розвитку української художньої документалістики присвячено наукові праці Т. Гажі, О. Галича, Н. Колошук, М. Коцюбинської, Г. Маслюченко, В. Пустовіт, С. Сіверської, О. Скаріної. Окремі літературознавчі дослідження присвячено аналізу мемуарного спадку У. Самчука (С. Бородіца, А. Цяпа, М. Цехмейструк). Проте все ще потребує наукового осмислення розвиток української мемуарно-автобіографічної прози та її ролі у шкільному та університетському вивченні монографічних тем, присвячених вивченню життєвого і творчого шляху митців.

Мета і завдання статті. Об'єктом нашого дослідження є спогади Уласа Самчука «На білому коні», які можуть стати важливим джерелом вивчення не тільки біографії самого письменника, а й цілого ряду його сучасників. Метою статті є з'ясувати, як використання мемуарів сприятиме реалізації таких принципів викладання життєпису Самчука та інших представників українського літературного процесу, як історизм, актуальність, психологізм, екзистенційність.

Виклад основного матеріалу і обґрунтування отриманих результатів дослідження.

Досліджуючи особливості вивчення життєпису письменника та його індивідуального стилю на уроках літератури у закладах середньої освіти, Ганна Токмань визначає завдання цього розгляду: «учні мають познайомитися з рисами особистості та долею митця, зрозуміти особливості його творчого доробку – жанрові, тематичні, ідейні; уявити його стосунки з різними людьми й із суспільством у цілому; дізнатися, чи було гідно

поцінованого таланта за життя; учні повинні відчувати болі і радощі письменника як людини, захопитися сильними рисами його особистості, зацікавитися творчістю цієї непересічної постаті»[6, с. 119]. Науковці-методисти визначають ряд джерел вивчення біографії письменника: автобіографії, автобіографічні твори, спогади, епістолярна спадщина, щоденники тощо. Їх використання сприяє рецепції образу окремого письменника як неповторної, оригінально особистості.

«Читача вже мало приваблюють знекровлені штучні образи і деформація аж до абсурду і так деформованої дійсності. Нам хочеться походити свіжим поранком босими ногами по зрошеній траві, відчувати здоровий щем прохолоди, доторкнутися до живої природи, посмакувати чимось автентичним, з натуральними вітамінами, а не жувати гуму ерзаців. Уже сама форма літератури факту налаштована на передачу живого безпосереднього враження дійсності» [4, с. 18].

Використання мемуаристики якраз дає змогу уникати нових іконостасів, натомість подавати широку змістовну, історично й психологічно зумовлену мережу імен та явищ, кожне з яких має своє особливе місце, коріння і власний сенс. Адже мемуаристика – це «сукупність художньо-документальних творів, у яких автор був свідком чи безпосереднім учасником описуваних подій, реконструйованих або зафіксованих не лише за допомогою офіційних та особистих документів, а й на основі автобіографічної пам'яті автора» [9, с.7]. Т. Черкашина наголошує, що саме до цього напряму документалістики ввійшла переважна більшість творів про автора та його власне життя. Визначаючи зміст і структуру мемуарно-автобіографічних творів, науковець зазначає, що у них «з різним ступенем повноти висвітлюються типові мемуарні й автобіографічні тематичні блоки, як-от: «історія життя країни»; «історія покоління»; «літературні портрети рідних, близьких і знайомих людей»; «освіта», яка була одним із чинників формування авторської особистості; «зріле життя», з його складниками «професійне життя», «суспільне

життя», «внутрішньо-інтелектуальне життя», «повсякденне життя», «сімейне життя», «внутрішньо-емоційне життя» автора й т. п. Дискретними в мемуарно-автобіографічних творах є автобіографічні тематичні блоки «автопортрет», «автогеографія» та «автокоментар»[9, с.12]. Така текстова канва мемуарів дає змогу широко використовувати їх у висвітленні важливих віх життєпису письменника, сприяє особистісно зорієнтованому його вивченню.

Одним із найцінніших джерел вивчення біографії є спогади письменника про себе та своїх сучасників. У них автобіографічна оповідь на основі реальних подій піддається значній літературній обробці, вводяться елементи белетризації – сюжетність, подієвість, художня описовість, проте «немає створеного уявою письменника фікціоналізованого світу. Характерним є акцентація уваги на індивідуальному, а не типовому людському характері»[9, с.13].

Широке залучення сповідальної літератури сприяє вивченню біографії митця як його духовного портрета і допомагає усвідомлювати неповторність художнього світу, оскільки спогади є ретроспективною оповіддю «про реальні події, свідком або учасником яких автор був особисто; про реальних людей, з якими автор був знайомий; про особисті життєві враження й емоції мемуариста»[9, с.15].

Виділяють окремі жанрові й тематичні різновиди художньої документалістики, в яких висвітлено різні аспекти суспільного буття України протягом кількох поколінь. Важливу роль дослідники відводять мемуаристиці ХХ століття, що творилась за межами України.

Спогади Уласа Самчука, як і інших діячів нашої діаспори, дуже важливі для розуміння розірваного на «там» і «тут» організму української культури, усвідомлення окремих пластів – інформативного, ідеологічного, психологічного, мистецького. «Без цього неможливо дати сутнісну характеристику двох частин національного культурного доробку й визначити міру внеску діаспори в культурне відродження, у збереження України» [5, с. 10].

Вони є справжньою енциклопедією культурного життя української діаспори.

Цінність їх у величезному фактажі – історичному, географічному, ідеологічному, естетичному, у зображенні великої кількості постатей доби. Одна й та ж історична особа чи подія опиняються в фокусі суб'єктивних різнобічних оцінок, і це зумовлює повноту й неоднозначність її характеристики. «У спогадах діячів діаспори переконливо показано вrostання в інонаціональний культурний світ і водночас збереження своєї ідентичности – болючий складний процес з усіма його повчальними конфліктами, здобутками й втратами. Чи не найприкметнішою ознакою цієї мемуаристики є критицизм, одвертість, прагнення не уникати гострих кутів, а навпаки, з'ясувати позиції, показувати «за» і «проти» [5, с. 11].

У спогадах Уласа Самчука про емоції і настрої покоління емігрантів відчувається цілковите, нерозривне, переплетіння особистого, інтимного, приватного й історичного. «Нас було кілька сотень загальної кількатисячної української колонії, ми були поколінням Крут, Базару, Листопада, Четвертого універсалу... І жили ми винятково насторожено...Засадничо у нас не було приватних інтересів, нейтральних розваг, побутових проблем, навіть справжніх мешкань, ми перебували мов би на двірці і чекали «коли виб'є наша година і заграє сурма» [7, с. 5]. Т. Гажа відносить мемуарну творчість У. Самчука до суб'єктно-об'єктного типу, у якій авторові вдалося глибоко осмислити і переконливо обґрунтувати складні події своєї доби, майстерно відтворити калейдоскоп приватної і суспільної екзистенції [3].

Особливої уваги заслуговують спомини Уласа Самчука, пов'язані із перебуванням у Кракові, які розкривають екзистенцію внутрішніх переживань письменника, зумовлених викликами часу, необхідністю жити за межами України, відкривати нові горизонти: «А чи належав я тоді до Діогенів, Платонів, чи Колумбів? Формально може ні, але фактично так. Що я тоді шукав чи

відкривав? По-перше, Європу, а по-друге – епоху. Європу для себе, а епоху для всіх» [7, с. 31].

Спомини про цей період дуже інформативні, аналітичні, з широким історичним та інтелектуальним діапазоном. Вони засвідчують надзвичайну громадянську активність Самчука, почуття власної відповідальності за долю українського народу, вражають високим емоційним тонусом і моральним надзавданням автора. Впадає в око, як автор захоплений тим, що має щасливу можливість подивитися на себе збоку, розповісти про себе і «навколосебе», можливість самоочищення сповіддю. «Письменник-реаліст удосконалив жанрові моделі роману і мемуарів через багаторівневу нарацію, філософські і психологічні узагальнення, монументальні образи сучасників» [2, с. 263–264].

Попри напружену політичну роботу у краківський період, письменник з теплом згадує зустрічі з українськими митцями, адже вони вводили його «у засяг клімату рідного краю», що засвідчувало єдність намірів і почувань. Щирі емоції переповнюють наратора при згадці про спілкування з «ветеранами нашої класичної літератури» – Катрею Гриневичевою і Богданом Лепким. Улас Самчук належав до покоління письменників, для яких «старші люди мали вартість не лише як люди творчості, але й певної родової, традиційної чи історичної приваби». Шанував їх за «труд чесний, за їх шляхетну поставу і взагалі за їх духову силу великого засягу» [7, с. 39]. З непідробним хвилюванням і захопленням пише про свій візит до Лепкого, «автора багатьох, включно з підручником історії літератури творів, насичених лірикою, смутком, тугою, щирістю й патріотизмом», якому дає лаконічно-містку характеристику: «Богдан Лепкий. Професор, поет, письменник, вчений, посол, промовець. Аристократ виглядом і душею. Останній могікан людей цього роду культури стилю і форми». Улас Самчук наголошує, яку духовну вагу для нього, як і для всіх українських емігрантів мав вірш «Чуєш, брате мій»: «...під його слова і мелодію за празьких часів ми проводили всіх наших друзів на вічний спокій, був нашим похоронним

маршем» [7, с. 40]. З таким же теплом і щирістю згадує автор споминів і свої відвідини Катрі Гриневичевої, яку поруч із Іваном Франком та Василем Стефаником відносить до «строї гвардії наших будителів»: «Вона також вабила нас патосом своєї творчої манери, своїм свідомо театральним тоном, рефлекторним освітленням історії, пристрасним стилем мови [7, с. 39].

У художній документалістиці Уласа Самчука особливо вабить потужне випромінення особистості як автора, так і його персонажів. З щирим захопленням автор згадує зустрічі і розмови із «яскравим і видатним представником львівської культурної еліти – письменником, композитором, журналістом і гумористом» Романом Купчинським, «виразним і шанованим улюбленцем муз і грацій – у поезії і малярстві» Святославом Гординським, «великим князем нашої поезії» Євгеном Маланюком. Важливе місце Самчук відводить спілкуванню з Юрієм Липою. «У нашому поцейбічному літературному і взагалі культурному процесі – це своєрідна, окрема, самостійна і суверенна ділянка... Знайомство з ним – це велика для мене подія, я любив його речі, особливо статті та есеї... Доктор поважний, стриманий, спокійний» [7, с. 47].

Один з головних секретів привабливості і дієвості споминів Уласа Самчука полягає у дорогоцінній здатності забезпечити читачеві ефект присутності. Зразком можуть слугувати родзинки спогадів про першу зустріч і багаторічну дружбу із Оленою Телігою, яку автор згадує у деталях: «А зустріч з Оленою Телігою стала для нас своєрідним приреченням, фатумом» [7, с. 35]. Детальне відтворення першого діалогу передає спорідненість душ і взаємозахоплення. «Для мене вона була великою несподіванкою і відкриттям. Я був гостро вражений її екзальтованою напруженою невтомно грайливою вдачею. Я любив читати про мадам Помпадур, мадам фон Штайн, леді Гамільтон, Єлисавету Габсбург, Марію Башкірцеву, але то все було читання. У житті я таких не зустрічав. І враз ця дійсність. І ця правда... І тому нічого дивного, що ми майже з першого слова стали і лишилися до кінця друзями» [7, с. 37].

Книга споминів «На білому коні», як і вся художня документалістика Уласа Самчука, що охоплює великий пласт українського культурного буття, може слугувати інструментарієм і документальним матеріалом для літературознавчих досліджень, для переосмислення української мистецької спадщини. Вона допомагає дошукуватися невідомого, вибудовуючи свій нестандартний кут зору, стимулюючи бажання донового прочитання засоціологізованої нашої класики.

Аналізуючи наративну структуру мемуарного дискурсу У. Самчука, Світлана Бородіца наголошує: «Його сповідальній прозі властиве гармонійне поєднання реалістичного авторського бачення світу з постійно проникаючою в текст лірично-суб'єктивною лінією, яка зумовлюється не тільки особливою позицією чи роллю наратора, посиленням героїко-романтичного пафосу прозописьма, але й більш складними властивостями і закономірностями жанру» [2, с. 264].

Загальнолюдська наповненість, людський вимір – чи не найцінніше й найтепліше в літературі такого типу. Спогади, листи, щоденники, з усією своєю специфікою, разом становлять напрочуд змістовний і своєрідний інформативно-психологічний феномен на непевній рухомій межі між сьогодні і вчора, між живим і неживим, між документом і сповіддю, реальним фактажем і художнім узагальненням.

Сповідальність зумовлює і особливу настроєвість спогадів, нахил до автоспостережень і самоаналізу, що виливається у специфічний мемуарний «потік свідомості», рельєфність і неповторність окремих кадрів з кінофільму пам'яті.

Спогади Уласа Самчука – це своєрідні «слайди», в які переносить нас «фантастична і фантазуюча машина пам'яті», за висловом Ю. Шевельова. Вони є «вікнами в позапростір» (за Стусом), крізь які можна в будь-який час зазирнути в минуле, відчутти настрої моменту і збагнути його сенс, його вписаність у контекст дійсності і характеристику особистості. Драматична і разом з тим тепла

автентика епохи, відтворена у спогадах «На білому коні», – переконливе свідчення таланту автора ієкзистенційного значення його художньої документалістики.

Висновки і перспективи подальшого дослідження.

Спогади Уласа Самчука, що був безпосереднім активним творцем не тільки літератури, а й самої української історії ХХ століття, є розлогою документальною базою,джерелом вивчення різних аспектів літературного процесу. Використання книги «На білому коні» на заняттях з літератури у закладах середньої та вищої освіти сприятиме донесенню до молоді правдивої історії української літератури 20-30-х р .р. , дасть змогу представити панорамну картину розвитку літературного процесу Мемуари письменника розкривають людську неоднозначність цілого ряду митців , політичних діячів .Вони слугують суттєвим доповненням до поширених образів, розтиражованих у масовій свідомості. Сприйняття мемуарів у поєднанні з інноваційними технологіями, інтерактивними методами навчання стимулює конструювати аналогії, паралелі, викликає особисті переживання.Різноманітні мемуарні твори У. Самчука «На коні вороному», «П'ять по дванадцятій», «Плянета Ді-Пі» теж сповнені нерозривним, тісним переплетенням інтимного, особистого, приватного з історичним і можуть активно використовуватись у процесі вивчення життєписів митців, чия творчість пов'язана із празькою поетичною школою, МУРОм.

Джерела та література:

1. Бородіца С. Романи-епопеї У. Самчука у літературно-критичному дискурсі української діаспори другої половини ХХ століття. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Літературознавство. Тернопіль: Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка, 2015. Вип. 42. С. 23-27.
2. Бородіца С. Наративні особливості мемуаристики Уласа Самчука періоду МУРу. Українська наука у європейському контексті. Німецько-українські наукові зв'язки. Зб. наук. пр. Том ІХ. Мюнхен: НУНО, 2016. С. 262-267.

3. Гажа Т. Українська літературна мемуаристика XX століття: підсумки становлення типів: автореф. дис. на здобуття наук ступеня канд. філол. наук : спец. 10.01.01. Харків: Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, 2006. 19с.
4. Денисюк, Іван. Спогади. Літературознавчі та фольклористичні праці. Т. 1. Кн. 2. Л., 2005. 486 с.
5. Коцюбинська М. Історія, оркестрована на людські голоси. Екзистенційне значення художньої документалістики для сучасної української літератури. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 70 с.
6. Токмань Г.Л. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціально-діалогічна концепція. - К.: Міленіум, 2002. 320 с.
7. Самчук У. На білому коні. Спомини і враження. Вінніпег: Видання товариства «Волинь», 1972. 251 с.
8. Самчук У. Плянета Ді-Пі [Текст]: Нотатки й листи. Вінніпег: Накладом товариства «Волинь», 1979. 355с.
9. Черкашина Т. Українська мемуарно-автобіографічна проза XX ст.: жанрова структура та ідейно-художня еволюція: автореф. дис.... д-ра філол.наук: спец. 10.01.01. К.: Київський університет імені Бориса Грінченка. 2015. 36 с.

References:

1. Boroditsa C. Romany-epopei U. Samchuka u literaturno-krytychnomu dyskursi ukrainskoi diaspory druhoi polovyny XX stolittia. Naukovi zapysky Ternopil'skoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Serii: Literaturoznavstvo. Ternopil: Ternopil'skyinats. ped. un-t im. V. Hnatiuka, 2015. Vyp. 42. S. 23-27.
2. Boroditsa S. Naratyvni osoblyvosti memuarystyky Ulasa Samchuka periodu MURu. Ukrainska nauka u yevropeiskomu konteksti. Nimetsko-ukrainski naukovi zviiazky. Zb. nauk. pr. Tom IX. Miunkhen: NUNO, 2016. S. 262-267.
3. Hazha T. Ukrainska literaturna memuarystyka XX stolittia: pidsumky stanovlennia typiv: avtoref. dys. Na zdobuttia nauk stupenia kand. filol. nauk : spets. 10.01.01. Kharkiv: Khark. nats. un-t im. V. N. Karazina, 2006. 19s.
4. Denysiuk, Ivan. Spohady. Literaturoznavchi ta folklorystychni pratsi. T. 1. Kn. 2. L., 2005. 486 с.
5. Kotsiubynska M. Istoriia, orkestrovana na liudski holosy. Ekzytentsiine znachennia khudozhnoi dokumentalystyky dlia

- suchasnoi ukrainskoi literatury. K.: Vyd. dim «Kyievo-Mohylianska akademiia», 2008. 70 s.
6. Tokman H.L. Metodyka vykladannia ukrainskoi literatury v starshii shkoli: ekzystentsialno-dialohichna kontsepsiia. - K.: Milenium, 2002. 320 s.
  7. Samchuk U. Na bilomu koni. Spomyny i vrazhennia. Vinnipeh: Vydanniatovarystva «Volyn», 1972. 251 s. Samchuk U. Plianela Di-Pi [Tekst]: Notatky u lysty. Vinnipeh: Nakladom tovarystva «Volyn», 1979. 355s.
  8. Cherkashyna T. Ukrainska memuarно-avtobiohrafichna proza XX st.: zhanrova struktura ta ideino-khudozhnia evoliutsiia: avtoref. dys.... d-rafilol. nauk: spets. 10.01.01. K.: Kyivskyyi universytet imeni Borysa Hrinchenka. 2015. 36 s.

УДК 373.5.016:821.161.2

Н.В.Зубик

DOI 10.25128/2617-3427 20.52.13

Використання онлайн-ресурсів на уроках літератури рідного краю під час вивчення першого розділу трилогії У. Самчука «Волинь»

У статті висвітлено питання практичного використання інтерактивних онлайн-платформ як одного з ефективних інноваційних інструментів формування компетентностей особистості на уроках літератури рідного краю під час вивчення творчості У. Самчука. Запропоновано декілька онлайн-ресурсів як найбільш методично вдалих під час опрацювання першого розділу роману «Волинь», розглянуто варіантність їх застосування. Такі форми роботи сприяють усебічному формуванню обдарованої особистості, розвитку творчого мислення школярів, цифрових умінь і навичок – тих ключових компетентностей, які необхідні здобувачеві освіти у XXI столітті.

Ключові слова: У. Самчук, OneNote, Jigsaw Planet, Learning Apps, Kahoot, Padlet, WordArt, QR, Story Jumper.

Zubyk N. V. The use of online-resources in the lessons of Literature of the native land during the study of the first section of the "Volyn" trilogy by U. Samchuk